

Til kamp for ytringsfriheden

“Ytringsfriheden er ikke til forhandling”, sagde EU-Kommissionens formand tirsdag. En interessant udtalelse set i lyset af, at hans embedsmænd ved EF-domstolen samtidig kæmpede for at forhindre EU-borgernes adgang til oplysninger og tanker, der kommer fra lande udenfor EU. (Retssagen var omtalt i NORDJYSKE 17/2).

“Enhver har ret til ytringsfrihed. Denne ret omfatter meningsfrihed og frihed til at modtage eller meddele oplysninger eller tanker.” Sådan begynder Menneskeretskonventionens artikel 10, som dermed er centralt placeret i Laserdiskens strid med embedsmændene i EU.

Sagen handler om, at Kommissionen har etableret et kulturelt jerntæppe rundt om Europa forstået på den måde, at det alene er indehavere af ophavsrettigheder og varemærkerettigheder, der må sprede værkerne i EU - dvs. det er producenterne, der bestemmer, hvad borgerne i EU har adgang til. Før kunne butikkerne handle med hele verden, men nu er de tvunget til at købe alle varer i EU.

Fidusen for producenterne er, at de kan tage en højere pris for varerne, når den almindelige konkurrence er sat ud af kraft. Hvis en vare er for dyr ét sted, vil en køber på et frit marked vælge at handle et andet sted. Når producenterne kan forbyde import fra lande udenfor EU, kan de tvinge butikkerne i EU til at betale mere. Det handler om at kontrollere markedet, at undgå konkurrence og tjene flere penge.

Udover de højere priser er det en ulempe for borgerne, at mange bøger, tegneserier, cd-plader, dvd-plader og brugskunst kun findes udenfor EU. Loven betyder, at det er forbudt at sprede disse ting i EU. For mig som indehaver af Laserdisken betyder det, at jeg tvinges til at sælge film i unødvendig ringe kvalitet. De danske rettighedshavere er beskyttet mod konkurrence og vælger derfor af og til at sælge film i versioner, som er kunstnerisk uacceptable, f.eks. udgaver i det beskårede pan/scan-format eller uden det ekstra-materiale, som findes på de amerikanske udgaver. De forbyder simpelthen disse udgaver.

Hovedproblemet er imidlertid alt det, som aldrig udgives herhjemme. Ud af 62.425 amerikanske udgivelser er kun 6.895 titler udgivet i Danmark. Selvfølgelig bliver Harry Potter udgivet i Danmark, men så snart det ikke drejer sig om de kommercielle amerikanske produkter, kniber det. Det går ud over vores egen filmhistorie i form af Carl Th. Dreyers film, der er udgivet i USA og efterhånden er blevet et symbol i kampen om adgangen til vores egen kultur, og film med lidt mere specielt indhold eller film, der kommer fra andre steder end Hollywood. Europa bliver kulturelt fattigere af den nye lov.

I disse dage er det let at overse, at ytringsfrihed også indebærer en ret til at modtage information. Når Sovjetunionen eller Kina forhindrer borgerne i at få adgang til vestens kultur, kalder vi det censur. Men summa summarum er jo, at vi som borgere i EU heller ikke har fri adgang til oplysninger og tanker fra resten af verden. Selvom vi gerne vil betale for det, må vi ikke selv bestemme, hvilke bøger eller tegneserier, vi må læse, hvilke film, vi vil se, eller hvilken musik, vi vil lytte eller danse til. Den ret har EU taget fra os og givet til producenterne.

Menneskeretskonventionen er en integreret del af EU-retten, og derfor er ytringsfriheden en væsentlig del af sagen (jeg skal senere fortælle historien om, hvordan loven blev til).

Min tale til EF-domstolen kan læses på www.samhandeljatak.dk, hvor retssagen kan følges.

Hans Kristian Pedersen er indehaver af Laserdisken, Prinsensgade 38, Aalborg. E-mail: hk@laserdisken.dk. Hjemmeside: www.laserdisken.dk.